

SAJ JE KOMAJ MOGOČE VERJETI: SVETOVNO ZNANI ALPINIST IMA ŽE 50 LET

ABRAHAM REINHOLD MESSNER

Ali je mogoče najuspešnejšega in najbolj znanega gornika sedanjega časa **Reinholda Messnerja** imenovati moderen junak ali heroj? Alpinistični junak je prav gotovo — in ta heroj je bil lanskega 17. septembra star 50 let.

To bi bil torej nekako kar pravi trenutek za pogled nazaj, v katerem bi videli obrise človeka, njegovih uspehov, nevarnosti, v katerih je bil, tudi njegovega pomena za ekološko ozaveščenost, ki jo je razdaljal svoji okolici. Messner sam je vse to nekako že poskušal opisati v avtobiografski knjigi »13 zrcal moje duše«, ki je lani izšla v založbi Piper (München/Zürich). V njej noče analizirati, posebno še ne psihoanalizirati, ampak pripovedovati o tem, kaj počenja in kaj je naredil na poteh med predavalnicami in peščenimi puščavami, otroškimi sobami in ledenimi morji, dolinami in vrhovi. Vendar seveda ne uide podobam in maskam takšne lastne predstavitve, v kakršni bi se rad videl, pa čeprav pripoveduje o svojih dejanjih. V vsakem primeru Messnerju pripovedovanje izredno dobro uspeva. Nikoli ni namreč spadal med gornike, ki jim gre beseda po srečanjih s smrtno tišino gorá težko z jezika. Zdaj se je odločil celo za filozofsko inspirirane naslove, ki zvenijo tako, kot da bi bil šel **Seneka** med hribolazce: o zbiranju kot gonji, o potikanju naokrog v samoto, o življenju z družino. No,

Reinhold Messner: »Po vertikalni in horizontalni razsežnosti mi ostane le še duhovna.«

nekoliko staro mojstrsko in patinirano to vendarle zvenil!

Pomembno je, da je Messner postal hladnokrvnejši in mirnejši, da stvari gleda bolj z razdalje, da je postal tudi bolj vesel; ta moški, ki je nedvomno opremljen z velikansko dozo narcisoidnosti, premore celo humor in ironijo do samega sebe! Medtem je pri njem postalo

Dirka po osematisočakah

Kaže, da je še vedno zelo priljubljeno zadovoljstvo nekatere alpinistov in gornikov nasploh, da pridejo na vrh katerega od najpomembnejših osematisočakov. Prva dva, ki jima je uspelo priplezati na vrhove vseh glavnih osematisočakov, sta bila **Reinhold Messner** iz Južne Tirolske, ki je na zadnjega od njih stopil 16. oktobra 1986, in Poljak **Jerzy Kukuczka**, ki je stopil na vrh zadnjega 18. septembra 1987. Do poletja leta 1992 je bilo na svetu 120 alpinistov, ki so priplezali vsaj na tri osematisočmetske velikane, med njimi pa je bilo 35 tistih, ki so bili najmanj na petih. V naslednjih letih je bilo kar nekaj desetih gornikov, ki so plezali na osematisočake in tudi prišli na njihove vrhove, toda »elitno moštvo« je v glavnem ostalo nespremenjeno. V zadnjem letu dni pa je bilo vendarle nekaj sprememb na vrhu tega seznama. **Fausto de Stefani** in **Sergio Martini** sta lanskega 3. avgusta priplezala na Gašerbrum I (8068 m), **Erhard Loretan** in **Benoit Chamoux** pa 1. in 11. oktobra na Lotse (8501 m). Do letošnjega januarja je bilo na seznamu alpinistov, ki so prišli na več kot sedem glavnih vrhov osematisočakov, 16 imen.

Na tem področju so vodilni narodi Italija (4), Poljska in Švica (vsaka po 3) ter Nemčija (2). Erhardu Loretanu in Benoitu Chamouxu pogosto pripisujejo 13 oziroma 12 osematisočakov, vendar obema plezanje na Šišo Pangmo v resnici ni uspelo, saj nista prišla dlje od nekoliko nižjega Centralnega vrha (8008 m). Štirje od vodilnih visokogorskih osvajačev (25 odstotkov) so umrli v gorah, trije od njih tedaj, ko so hoteli izpolniti svojo serijo 14 najvišjih.

Wanda Rutkiewicz je bila na tem področju seveda vodilna ženska — druge alpinistke niso zbrale več kot štiri osematisočake.

Po daljšem odmoru, ki je nastal po sezoni 1986/87, naj bi se serija uspehov na osematisočakah nadaljevala. Erhard Loretan je načrtoval za pomlad plezanje na Šišo Pangmo in za jesen na Kangčendzengo. 33-letni »dirkač po vrhovih« Benoit Chamoux je v začetku letošnjega leta napovedoval super hiter konec teh svojih podvigov: »Letos moram končati serijo, ki sem jo začel leta 1985: priplezati nameram še na preostale osematisočake od tistih štirinajstih, na katerih še nisem bil v Himalaji,« je dejal novinarju revije L'Equipe. Tako je spomladi načrtoval vzpon na Makalu in jeseni na Kangčendzengo.

Takšen je bil v začetku letošnjega leta seznam osvajačev osematisočakov: po Reinholdu Messnerju in Jerzyju Kukuczki, ki se je leta 1989 v Himalaji smrtno ponesrečil, je bil na tretjem mestu Erhard Loretan iz Švice, ki je stal na vrhovih 12 osematisočakov, Italijan Fausto de Stefani in Francoz Benoit Chamoux sta bila na enajstih, Švicar **Marcel Rüedi**, ki se je leta 1986 smrtno ponesrečil, Slovenec **Viki Grošelj**, Poljak **Krzysztof Wielicki** in Italijan Sergio Martini so bili na vrhovih desetih osematisočakov, na devetih so bili Nemec **Michael Dacher**, ki je umrl leta 1994, Japonec **Noburu Yamada**, ki je umrl leta 1989, Italijan **Hans Kammerlander** in Mehčan **Carlos Carsolio** (zanj natančno vemo, da je bil letos še na dveh osematisočakah), na osmih pa so bili Nemec **Sigi Hupfauer**, Poljakinja Wanda Rutkiewicz, ki je umrla leta 1992, in Švicar **Norbert Joos**.

močnejše tudi zanimanje za soljudi, med drugim tudi za družino, za tri lastne otroke, za žene in prijateljice. Sedanjí ženi Sabini je posvetil knjigo — »... ki je v naši družini postavila novo hierarhijo: z otroki«. V naši družini, tako piše! Messner je končno odkril množino. Vse polno je zdaj v njegovem pripovedovanju toplih, človeških tonov.

OD VERTIKALNEGA K HORIZONTALNEMU

Njegovo spektakularno kariero, ki ga je vodila na najvišje gore vseh celin, na vseh štirinajst osemstisočakov našega planeta, skozi ledene in peščene puščave sveta, ne nazadnje v medijske arene, so dolgo ocenjevali zelo kritično.

Messner se je že zelo kmalu odpovedal družbi, ki je prisegala na varnost in blagostanje in se spoprijel s plezanjem z vrha na vrh, z neprestanim oteževanjem pogojev teh svojih podvigov do samostojne hoje in plezanja na osemstisočake in drugam, celo brez uporabe dodatnega kisika iz jeklenk, kar je bilo za tiste čase nekaj nedoumljivega, celo s takim plezanjem na najvišjo goro sveta, na Mount Everest, vse to pa ni bilo nič drugega kot »načelo neprestanega vzpenjanja pri dejanjih«, kar je pravzaprav predstavljalo konkurenčno miselnost, stremiljenje po rekordih, boj za obvladovanje

in ekspanzijo v naši družbi. Messner je bil tak, da je prejšnjemu svojemu dosežku vedno dodal nekaj novega in nekaj več.

Zdi se, kot da se je Messner potem poslovil od tega nasilniškega načela, ko je po zadnjem svojem osemstisočaku preusmeril svoje poti z gorá v led in puščave, od vertikalnega k horizontalnemu. Ali ni bila to bistvena sprememba v njegovem življenju, pot od lastne in svetovne odtujenosti in od načela plezanja k načelu »biti pri samem sebi«, od »imeti« k »biti«? Tako se je pri njem spremenilo izkustvo prostorskih razsežnosti. Vendar je hkrati dokumentiral tudi hotenje po izpopolnitvi in k nadaljevanju serije superlativov. Messner vendar ni hotel nikoli nič delati pod tistim, kar je bilo najvišje, torej pod popolnostjo. Horizontalo ledenih puščav si je izmislil in iz nje izsilil nov, pravi in (začasno) zadnji superlativ. Kaj naj bi sicer delal Messner, ko svojih vrhunskih dejanj v gorah ni mogel še izboljševati? Moral je poiskati horizontalo, vendar vsekakor spet in predvsem kot prvi, in vrhunsko.

NOVA SKROMNOST

Messner jasno in odkrito priznava, da ga »imeti«, pravkar opravljeni dosežek, ni nikoli zadovoljil, ampak je vedno hotel le »osvojiti«. Ta Messner še zdaj ni ušel tistemu Messnerju, ki je bil doslej tak, kot smo ga opisali. Ali je to, kar je delal prav zadnji čas, le navidezna sprememba? V zavestni menjavi med iti in ostati, med pustolovščinami in družinskim življenjem na kmetih, med odpravami in sedenjem doma, med osvajanji in delovanjem ter slejkoprej dolgočasnim mirom domačnosti — je ta notorični hodec po meji možnega, »leteči Holandec« ledenih puščav in gorá, vendarle našel ritem, ki ne sledi več stremiljenju po vzpenjanju? Premetena formula »napol nomada« kar primerno označuje to novo eksistenco: Messner se zdaj predaja cikličnim vračanjem v življenjske situacije, ne da bi več sledil linearni sli po vzponih. Že njegova hoja okoli sve-te gore Kailash v Tibetu, ne da bi se hotel povzpeti nanjo, čeprav so mu Kitajci pustili odprto možnost, da bi kot prvi na svetu plezal nanjo, simbolizira njegovo skromnost.

Vendar je tudi čisto meditativna hoja kot dejavnost, ki je sama sebi namen, ne da bi hotel doseči kakšen poseben drugačen cilj, možna le toliko časa, dokler ne vabi kakšen južni ali severni tečaj. K temu razvoju spada, da dobiva Messnerjevo ekološko prizadevanje vedno prepričljivejše oblike, pa naj bi šlo za njegovo angažiranje za greenpeace v gorah, za Mountain Wilderness, proti propagiranju Alp, za Himalayan Trust ali tudi za južnotirolskega kmeta.

Messnerjev aktivizem je menda njegova naravna konstanta in petdesetletnik je glede tega na dobrih poteh. S šestdesetimi se bo nemara ša enkrat spreobrnil. »Po vertikalnih in horizontalnih mi ostanejo le še duhovne razsežnosti. Pri tem lahko celo sedim in v najslabšem primeru znorim.«

Samo predstavljajte si, da bi Messner na stara leta ob-sedel!

Žičnica na Triglav

Ob stoletnici Aljaževega stolpa polistajmo po reviji Tovariš z dne 22. februarja 1951. V njej najdemo sestavek »Kako visoko se vzpenjajo železnice na svetu«.

V njem je podana zgodovina železnice, navedeno je, do kakšne nadmorske višine so speljane železnice itd. Mimogrede: pri nas v Sloveniji je bila najvišja točka železnice blizu državne meje na razvodju pri Planici, in sicer 853 metrov.

Avtor, inž. **Drago Leskovšek**, ob zaključku sestavka navaja:

»Poletimo sedaj z visokih Andov na naš Triglav! Po Savski dolini še vedno sopiha vlak kakor pred 50 leti. V strokovni literaturi izpred 40 let je že omenjen projekt vzpenjače na Triglav. Iz Bohinja bi bila napravljena 24 km dolga cesta — tudi za avtomobilski promet — z maksimalnim vzponom 100 promil do kote 1775 m (Velo polje), od tod pa bi bila do kote 2850 metrov, torej 14 metrov pod vrhom, speljana vzpenjača, ki bi bila poševno dolga 3070 metrov in bi se na razdaljo 2900 metrov vzpela za 1075 metrov s povprečnim vzponom 370 promil. O načrtu so že precej pisali: za in proti, s tehničnega in turističnega stališča...«

Avtor še omenja zračno progo Ljubljana—Triglav, ki bi bila dolga 63 km, višinsko razliko 2564 m, vzpon 41 promil.

Načrti so padli v vodo in prav je tako. Aljažev stolp ni dobil sosedu na vrhu Triglava — postajo žičnice.

Franc Ježovnik